www.svoboda.com.ua

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 197. — Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 24. серпня, 1923.

VOL. XXXI. — No. 197. — Jersey City, N. J., Friday, August 24, 1923. — THREE CENTS

ПРИГОТОВАННЯ УРЯДУ НА СЛУЧАЙ СТРАЙКУ ВУГЛЕКОПІВ

ВАШІНҐТОН, 22. серпня.—Президент Кулидж уповажнив федерального урядника до розділу топлива зарядити зїзд стейтових губернаторів в цїли розглянення способів розділу топлива на случай страйку майнерів твердого вугля. Конференциї має відбутися в Ню Йорку в найближчий вівторок.

Се є перший крок федерального уряду з огляду на можливий страйк в промислї твердого вугля. Буде конференция застановлятися над розділом мягкого вугля, нафти та коксу, якими уряд думає заступити недостачу твердого вугля (антрациту).

Рівночасно ходять чутки, що на приказ президента вуглева комісія збирається дійти, хто винуватий за страйк. Одначе рівночасно вона старається не відвернути страйк.

ПЕРЕГОВОРИ НЕ ПОСТУПИЛИ НІЧИМ ВПЕРЕД

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 22. серпня. — Анї представники властителїв копалень твердого вугля анї представники майнерської юнії не зробили нинї ніякого кроку, щоби розпочати наново зірвані переговори в справі нового вуглевого контракту.

Представники робітничої юнії дали до пізнання, що представники властителїв можуть почати наново переговори, як лиш рішаться відступити від свого становища в справі робітничої заплати.

Рівночасно один з представників властителїв став успокоювати публичну опінію з спосіб, для властителїв дуже двосторонний, кажучи, що страйк робітників при твердім вуглю не принесе суспільности ніякого більшого клопоту, бо вона просто перейде з одного топлива до другого.

ПЛАН СКЛИКАННЯ СПЕЦІЯЛЬНОГО ЗАСІДАННЯ ЛЕҐІСЛЯТУРИ ДЛЯ ВУГЛЯ

НЮ ЙОРК, 22. серпня. — Від коли страйк майнерів твердого вугля став правдоподібним, почали відносятися голоси за скликанням надзвичайного засідання нюйорської стейтової леґіслятури для придумання способів достарчення твердого вугля для фабрик та мешкань нюйорського стейту.

КОНЕЦЬ НЮДЖЕРЗЬКОГО ТРАМВАЄВОГО СТРАЙКУ

НЮАРК, 22. серпня. — Страйк робітників на трамвайх нюджерського стейту, що тревав понад дві недїлї, можна вже вважати покінченим, бо підприємство згодилося на предложенї робітниками умови, а передусім згодилося на піднесенне робітничої заплати о 20 процент.

Руху етріткар все ще не піднято наново, бо траиваєе підприємство ще не погодилося з підприємцями, що в час страйку дістали право возити публику „басами" та „джітнями".

СТРАЙК ШОФЕРІВ ЗА ПІДВИШКУ РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ

НЮ ЙОРК, 22. серпня. — Члени юнії шоферів автомобілевого підприємства „Могул Черар" постановив вийти сейчас на страйк, бо підприємство не захотіло признати їм 40 процентів з гроший, зазначених на таксаметрах автів. Підприємство признавало шоферам лишень 35 процентів з сих гроший.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У ВЕРА КРУС ВИКЛИКУЄ ГОЛОД

МЕКСИКО, 22. серпня. — Загальний страйк робітників у місті Вера Крус, на котрий вийшли портові робітники, домашня служба, склепові помічники та другі категорії робітників, застановив торговлю до того степеня, що широкі круги населення починають відчувати болючу недостачу средств покиви.

СПРОБА З ВОЗДУШНИМ ПЕРЕВОЗОМ ПОЧТИ ВЕЛИКИЙ ДОСПІХ

НЮ ЙОРК, 22. серпня. — Старання федерального почтового уряду коло заведення поспішного перевозу почтових посилок з одного кінця Злучених Держав на другий увінчався доспіхом, коли почтовий літак що вилетів з Ґарден Сіті, прилетів до Сан Франциско за несповна 28 годин. Таким самим доспіхом увінчався лет другого літака, що в той самий час летів у противним напрямі.

ПРОБНІ МАНЕВРИ НАЙБІЛЬШОГО БОМБОВОГО ЛІТАКА

ДЕЙТОН, Огайо, 22. серпня. — Військова команда дуже вдоволена з пробного лету найбільшого в світі бомбового літака, який військова команда випустила тут на пробні маневри.

Воздушний великан, справдішний „предмет воздуха", виконував незвичайно легко всі приписані рухи.

ПРОГИБІЦИНІ ЗУСИЛЯ МЕКСИКАНСЬКОГО УРЯДУ?

ЧОТОКА, Ню Йорк, 22. серпня. — На Конференції для Межинародних Відносин з Хрисїянського Становища виступив епископ епископальної церкви Ґрелд зі заявою, що теперішний федеральний уряд Мексика зміряє до заведення проґибіції на американський взорець.

ВОЗДУШНА КАТАСТРОФА ЧЕРЕЗ ЗУДАРЕННЯ ЛІТАКІВ

ПЕНСАКОЛА, Фльорида, 22. серпня. — На висоті яких 4,000 стіп понад сушею зударилися цими два літаки системи Войтта. Наслідком зударення одна машина впала у задив моря, а друга на сушу. Перший поручник Ричел, котрий їхав в тому літаку, що спав на сушу, побився так тяжко, що відай помре, тоді як оба пасажири другого літака, офіцири Ґіл та Мекфелен, погибли на місци. Догадуються, що причиною зударення був воздушний вир.

КОРАБЕЛЬ ПОПСУВСЯ НА МОРЮ

НЮ ЛОНДОН, Конектикат, 22. серпня. — Цїлчас своєї подорожі з Ню Йорку до Бостону попсувся корабель „Пілґрім" з Фол Ривер Лайн. Корабель мусів заждати на морю, поки йому не підїхали на поміч парові лоди, які забрали його до свого порту.

ІСПАНСЬКА ВІЙНА ПРОТИ МАВРІВ

МАДРИД, Еспанія, 21. серпня. — Еспанський генеральний штаб заповідає, що еспанський гарнізон в Тіфаруїні, в Мороккі, поніс завтра важні воєнні операції проти Маврів. Штаб упевняє, що гарізон дуже одушевлений війною проти повстанців.

ПОЛЬСЬКІ ДОВГИ.

На засіданню польського сойму дня 3. липня виголосив міністр фінансів Лінде експозе, в якому сказав між иншим таке:

Маю честь просити високий сойм о приняття закона о буджетовій провізорії на III. квартал 1923 року і уповноваження уряду до побрання податків та роблення видатків в рамах загального буджету.

Буджетова комісія не змогла станути перед соймом зі звідомленням про прелімінар на 1923 р. в парі з проектом фінансового закона на біжучий рік.

Загальний спадок марки зробив більшу частину буджетового закона нереальною. Після обчислень з мая ц. р. загальна сума видатків за один квартал досягла до 2,022,070,752 при чому проходи досягли ледви 1,382,843,139. Нинї ті суми кількакратно вищі, при чому позиція проходів змаліла до мінімум здепреціонованої марки.

Міністр Лінде запевняє що треба числитися з можливістю збільшення видатків, які будуть зрівноважені оцадностевою акцією уряду і стягненням податків.

„Переживаємо добу дефіциту" Буджетовий недобір буде покритий між иншими дальшою емісією марок, що є найболючійшим публичним тягарем.

У ЛЬВОВІ ПОМЕР

дня 28. липня. Адольф Василевський почетний крилошанин і парох церкви св. Параскеві, у Львові. Перенесення тлїнних остацків з дому до церкви відбулося дня 30. липня о 5. год. по полудни, а похорон і зложення тіла на Личаківськім кладовищи у второк дня 31. липня.

НОВИЙ АРЦИБІСКУП У ЛЬВОВІ.

На місце покійного Більчевського назначено львівським арцибіскупом познанського біскупа Лукомского.

ЗЇЗД СТУДЕНТІВ ВОЛИНІ В ЛУЦЬКУ.

Дня 29. липня ц. р. відбувся в Луцьку зїзд студентів Волиї, який покликав до життя „Комітет помочі українським студентам Волиї". Зїзд витала „Просвіта" в Луцьку, представник студентів Волиї в Чехії й представник галицько-краєвого студенства. Учасників було понад сотня. Сенатор Черковський, як голова зїзду, у вступній промові зясував завдання комітету. Потім слідував реферат про стан волинського студентства, по якім розвинулася жива дискусія. Зїзд, стоючи на становищі спільної тактики з галицьким студенством, ухвалив ряд резолюцій. Вибрано раду, до якої ввійшло старше громадянство й студенство. Зїзд покінчився відспіванням „Заповіту".

ІЗОЛЬОВАНА ПОЛЬЩА.

Пражські „Народні Лісти", навязуючи до заяви міністра Сейдля, що Польща не приступить до Малої Антанти, доказують, що супроти того Польща остає цїлковито ізольованою. Говорючи о Росию пишуть „Н. Л." що Польща тільки з трудом може осягти порозуміння в тому напрямі. Поміж Німеччиною і Польщею згода є неможлива так як між огнем а водою. Поміж Чехами і Польщею викликано спір о Ґорниу. Врешті Румуни зовсім не виявляють охоти боротися в обороні границь Польщі проти Росії, як також Поляки не хочуть боронити румунських проти російського сусіда. До Малої Антанти Поляки приступити не хочуть тільки тому, що всюди люблять грати перші скрипки. Одначе на випадок, колиб Поляки всеж таки рішилися на цей крок, найшлабся сила, яка недопустилаб до їхньої гегомонії.

ДОРОЖНЕЧА МЕШКАНЬ У ВАРШАВІ

В одній з варшавських газет поміщено оголошенне про те, що за ціну 50.000 швайцарських франків (1,750.000.000 мп.) „відступити" можна винаймити помешкання зложене з 5 покоїв і кухні.

НА ЮДАЇЗМ.

В Бресляві двох державних урядників зголосило свій перехід з християнської віри на Мойсеєву віру.

ХОЧУТЬ ПОЛЬЩИТИ ЦЕРКВУ.

В 1919 р. Митроп Сердинський приказав всему духовенству всі метрики, як також і відписи з них, вести виключно в українській мові. Колуське старшество, що закладає [illegible] священиків за канонічний послух своїй власти і то по раз перший у висоті 50.000 мп.; як то сталося дотепер з оо Тисовським в Калуши і Дяковим в Кропивнику. Вправді засудженим позваляє ласкаво староство внести відклик до воєвідства, але тому, що до такого відклику треба стемпля на 30.000 мп. тож до того нема надії на успіх — платять засуджені наложену кару.

СТРАШНА СТАТИСТИКА

Женевське міжнародне бюро праці оголосило звідомленні про число воєнних інвалідів, управнених до побирання інвалідської емеритури, яке доходить до суми десяти мілїонів осіб, з чого на Німеччину припадає 1,537.000, Австрію 164.000, Злучені Держави 157.000, Францію 1,500.000, Велику Брітанію 177.000, Італію 800.000. Польщу (разом з занятими нею землями) 320.000, Румунію 100.000, Югославію 164.000 Росію 775.000, Чехословаччину 236.000, Бельґію 27.000, Канаду 45.000. Фінляндію 10.000, Нову Зеляндію 20.000. Загальне число воєнних інвалідів сягає 7,124.000. Туди одначе не втрачено ще інвалідів з Туреччини, Болгарії, Балкану, Портуґалії, Угорщини і Японії.

ЛЬОЯЛЬНІ ЕПИСКОПИ.

Старообрядні епископи видали до своїх одновірців послання, в якому говориться, що старообрядна церква, противно як тіхонівці, ніколи не виступала проти совітської влади. Старообрядна церква признавала, признає і завсіди буде піддержувати робітничо-селянську владу.

НОВИЙ СОВІТСЬКИЙ ЗАКОН.

Совітський уряд видав новий квартирний закон про примусові чинші. Кождий горожанин має право займати 20 арпинів квадратових кімнатної поверхні. Льокаторів поділено на 3 категорії. Найдороще платять купці, середні чиншові ціни платять особи вільних профессій, а найнищі чиншї визначено для робітників і державних урядників.

ФРАНЦІЯ НЕ ДУМАЄ ОБНИЖУВАТИ СВОЇХ ДОМАГАНЬ

ПАРИЖ, 22. серпня. — Нота французького премієра Пуанкаре до анґлійського уряду, яку тепер подано вповні до публичного відома, має яких 15,000 слів та збирає французьке становище в справі репарацій за Поруря ось так:

Франція хоче від Німеччини 26 міліярдів золотих марок титулом воєнного відшкодовання, а кромі сього звороту тих всїх довгів, які Франція буде мусїти заплатити Анґлії та Злученим Державам.

Франція переконана, що Німеччина може все те заплатити, і Франція мате заняла Руршину, щоби Німеччину до сього примусити, і вона думає оставити в Руршині так довго, поки Німеччина не заплатить.

Франція не заплатить анї Анґлії анї Злученим Державам довгу свого так довго, поки Німеччина не заплатить її.

Франція не хоче віддати справи під осуд ніякому тілу межидержавних знатоків.

ВІДПОВІДЬ БЕЛЬҐІЇ НА АНГЛІЙСЬКУ НОТУ ЩЕ НЕ ГОТОВА

БРУКСЕЛЯ, 22. серпня. — Бельґійський уряд ще не покінчив своєї ноти до анґлійського уряду у відповідь на ноту Болдвина.

Газети допускають, що нота Бельґії не буде однозвучна з французькою, бо Бельґія запропонує, щоби питанне висоти репарацій, які має заплатити Німеччина, віддати до рішення якомусь межидержавному незаінтересованому чинникови.

Бельґійська нота буде готова при кінці сього тижня.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА ВДОВОЛЕНА З НОТИ

ПАРИЖ, 22. серпня. — Французька преса просто без виїмку похвалює ноту Пуанкаре до Анґлії, заявляючи, що з нею годиться вся французька публична опінія.

СТАНОВИЩЕ ІТАЛІЇ ДО НОТИ

РИМ, 22. серпня. — Італійська преса на загал дуже вдоволена з французької ноти до Анґлії, так само як вона була вдоволена з анґлійської ноти до Франції.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА КРИТИКУЄ ФРАНЦУСЬКУ НОТУ

ЛОНДОН, 22 серпня. — Французька нота до Анґлії зробила на анґлійську пресу зле враженнє. Преса відносить спокійний тон ноти, але підчеркує, що вона не подає ніякого практичного виходу з ситуації.

Щодо дальшого кроку, то анґлійська преса поділена. Значна її частина допускає потребу зірвання відносин межи Анґлією та Францією.

ЗРІСТ БЕЗРОБІТТЯ В АНГЛІЇ

ЛОНДОН, 22. серпня. — Безробіття в Анґлії росте. За послїдний тиждень, як показує урядова статистика, число безробітних зросло о 20,000 та осягнуло тепер вже число 1,212,000.

НІМЕЧЧИНА РІШИЛАСЯ НА РІШУЧІ КРОКИ САМОРАТУНКУ

БЕРЛІН, 22. серпня. — Щоби разувати фінансове положенне Німеччини уряд Штреземана рішився зібрати від населення Німеччини 100 мілїонів долярів добровільної позички, загрожуючи рівночасно, що на случаю невдачі своєї позички держава буде примушена зарядити примусове оподаткованнє.

Цїль сьої позички роздобути фонди на поживу та на устелене курсу німецького гроша.

АЙРИСЬКА ДЕРЖАВА ВЕЛИЧАЄ КАЛИНСА ЯК НАЦІОНАЛЬНОГО ГЕРОЯ

ДАБЛІН, 22. серпня. — „Свобідна Айриська Держава" святкувала нинї врочисто першу річницю смерти Майкеля Калинса, першого айрського головного військового командата, котрий погиб в битві проти айрських сторонників повної самостійности Ірляндії.

НОВЕ ТРЯСЕННЄ ЗЕМЛЇ В ПІВДЕННІЙ ІТАЛІЇ

РИМ, 22. серпня. — З італійської провінції Кампанії доносять про новий землетрус.

Найтяжче дався він відчути в околиці міста Черинара, котрого населенне були сильно залякане потрясеннями, хоча воно не зробили поважної шкоди.

З ЕСПАНСЬКОЇ ВІЙНИ ПРОТИ МАВРІВ

МАДРИД, 22. серпня. — Як каже урядовий комунікат, еспанські війска, вислані на відсіч еспанським відділам, вибитим в Тієруїні, вспіли передертися через гіні Маврів.

ДОРОЖНЕЧА ПАРАЛІЖУЄ НІМЕЦЬКИЙ ДРУКАРСЬКИЙ ПРОМИСЕЛ

ЛИПСК, 22. серпня. — Наслідком заведення нового способу обчислювання робітничої заплати після передвоєнного уровня житя богато друкарських підприємств починає обмежувати видавництва.

Зараз по заведенню нової системи майже всі видавці перестали видавати передруки давних творів німецької літератури. За ними пішли видавці часописий, з котрих богато перестало існувати. З Мінхена прийшла вістка, що навіть популярна гумористична газета „Ді Фліґенде Блетер", що існує ще від 1844. року, перестане незадовго виходити. Перестало теж виходити богато научних місячників, якими Німеччина славилася на весь світ.

Загалом цїлий друкарський та видавничий промисл переходить тепер через дуже остру кризу. На цїлій лінії сягано страшне зубожіння духової культури.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА „СВОБОДА"

ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА ДРУКОВАННЄ ТІКЕТІВ, РОЗКИДОК, АФІШВ, ЧЛЕНСЬКИХ КНИЖОЧОК, СТАТУТІВ, КНИЖОК, КОВЕРТ І ЛИСТОВИХ ПАПЕРІВ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ, ЧАСОПИСІВ І ВСЇХ ИНШИХ РЕЧИЙ, ЩО ВХОДЯТЬ В СКЛАД ДРУКАРСЬКИХ РОБІТ.

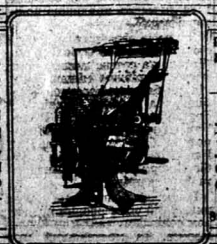

РОБОТИ, ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

ПРОСИТЬСЯ ВСІ ВІДДІЛИ У Н. СОЮЗА УДАВАТИСЯ З ВСЯКИМИ ЗАМОВЛЕННЯМИ ДО СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДРУКАРНІ НА АДРЕСУ:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Daily (except Sundays and holidays)	$ 7.00	На цілий рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Subscriptions		В Джерзи Сіті і заграницею	
Daily (except Sundays and holidays)	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Subscription price should be paid in advance.

Remittance should be made by Postal Money Order, Express Money Order or Bank Draft.

Notice of change of address should be received 10 days before the date of publication of the issue to which it applies.

Address: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ Й З СЬОГО НІЧОГО НЕ ВИХОДИТЬ?

Доносять нам з Лост Крік, в стейті Пенсилвенія, що там помер від нещасного випадку член Українського Народного Союза Іван Крупа, 41-літний уроженець села Беневи, підгаєцького повіту.

Замітний случай його смерти: Переходив покійний до своєї хати від свого сусіда. Дорога не далека: всего через дорогу. Але й там може стрінути людину смерть. Надїхав автомобіль, та покійчив його тяжко. Відставлений зараз до шпиталю, він помер там в 30 мінут.

І замітний ще один факт: Небіщик, котрий лишив жінку й двоє діточок, приступив до Українського Народного Союза лиш минувшого року, хоча жив в Америці 13 літ з верхом і заробляв на житє майнерством.

Хто не вміє читати ніякої науки з ніякої події, той не вичитає з сього факту нічого кромі голого факту. Зате, хто має очи, щоби бачити, вуха, щоби слухати, той побачить в ньому богато життєвої науки: Вже се одно, що людина робить при такій небезпечній роботі, як майнерство, а гине переходячи через вулицю, дає богато до думання всякому думаючому чоловікови. А се, що людина занедбує через довгий час взяти обезпеченне в запомоговій асекурації? Скілько науки в сьому! Що сталобся, якби так нещасний випадок случився тоді, як покійний не вважав за потрібне належати до Українського Народного Союза? Де булиб його жена й діти нині, якби над ними не було опікуна Українського Народного Союза?

Ось як тверде житте день в день товче нам в память обовязок супроти себе, наших жінок і дітий. Чи маємо занедбати сей обовязок?

ВУГЛЕВА СИТУАЦІЯ.

З кінцем сього місяця, себто за неповна десять днів, виходить контракт, заключений межи юніем вуглевих робітників та вуглевими підприємцями. До сього часу мавби бути заключений другий контракт, бо в противнім разі в усіх юніяних копалнях твердого вугля малаби станути праця та робітники малиби почати страйк.

Як відомо, теперішний контракт обовязує від минувшого року, коли підприємці зобовязалися не лише давати робітникам певну заплату, але й довести до заключення нового контракту. Ім все ще хотілося піти з робітниками до боротьби, підорвати за сильну на їх думку юнію, „приправити робітникам роги" та „показати робітникам, хто є паном в копалнях".

Тому вони отягалися і ще й досі отягаються з переговорами. Перші переговори почато в липни, але підприємці довели до їх зірвання дня 27. липня. Коли тепер федеральна вуглева рада довела до других переговорів, підприємці знова зривають їх через поставленне домагань, яких представники робітничої юнії не можуть приняти. Робітничі представники зреклися домагання щодо системи відчекування („чек-оф систем"), після котрої вкладки до юнії малиби збирати підприємства при нагоді виплати робітникам заплати та відсилати їх до юнії; сим зреченнєм юнії показали свою уступчивість.

Коли вони більше не хотіли зректися, то видно, що більше уступств зробити не могли, бо інакше перестаялби бути представниками робітників. Спеціяльно не могли вони згодитися, щоби вугольні робітники, які не мають робітничої заплати, відповідної до їх потреб, працювали далі до половини слідуючого року, а тимчасом представники підприємців барашкували собі з представниками робітниками в сліпої бабки, вдаючи що вони буцімто говорять про робітничу заплату. Робітничі представники знають добре представників підприємців та на скілько вони справді хочуть говорити з робітниками, коли робітники в копалні. Тому й дивуватися не можна, що юнійні представники ставлять справу рішучо: або давайте нам тепер контрак, і то з підвищкою заплати, і то на два роки, або ми будемо говорити з вами інакше, через страйк.

Що страйк не бувби дуже на руку підприємцям, се вони добре знають. Їм відомо може краще, як робітникам, що майнерська організація кріпко поставлена, що вона має подостаток фондів, що робітники мають охоту до страйку та готові на всякі жертви за поправу умов праці.

Одинока їх надія се хиба федеральний уряд. Хоча він не може так богато зробити в сій справі, та все таки нашкодити страйкарам він мігби не мало. Обіцяте президентури Кулиджом долає підприємцям охуки, бо їм здається, що Кулидж поступивби супроти страйкарів в углевім промислі так само, як він поступив проти страйкуючих полісменів в Бостоні. В сьому відай вони помиляються, бо що вільно губернаторови проти поліції, того не вільно президентови проти вуглекопів. Зрештою, і президент Кулидж знає, на стільки Гардингова політика супроти майнерів у минувшім році пошкодила йому і його партії, і він певно не позволить собі на ніякий крок проти робітників хочби з огляду на наближаючіся президільні вибори, коли міліони робітничих голосів дуже придадуться хочби якому кандидатови.

З тих причин нахабну політику вуглевих баронів можна вважати не стільки за доказ їх політичного розуму, як більше за доказ політичного нерозуму. Хиба що се може пусте будючення, обчислене на застрашенне робітників, на яке рішучіся робітничих представників найде найкращу раду.

КЛЯСОВИЙ ПОДІЛ В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ.

Написав Р. Абрамович.

II.

Нова мужицька кляса.

Під поняття сільської буржуазії підходить в теперішню пору майже ціле російське мужицтво.

Велика російська революція аграрна мабуть найбільша в цілій світовій історії змела безслідно з лиця землі цілу клясу великих власників земельних, котрі до того часу панували над російським мужиком. Та революція розбила феодальні окови, що вязали ціле господарське життя російського мужицтва.

Земельні добра прогнаних панів поділено між мужиків, але так як той поділ був незорганізований та рабівничий, то він потягнув за собою нерівність мужицького посідання. Много мужиків стало нараз богатими, навіть дуже богатими, многі знову мусіли приставати на малім. Ту нерівність в посіданню старалися комуністи вискатати, щоби борбу клясову перенести на село. В тій цїли покликано у всіх селах до життя яко представників совітської власти т. зв. „комбеди" (то є комітети бідного селянства) а ті дійсно розпочали клясову боротьбу, однак в дуже особливий спосіб. На підставі признаної власти вони предприняли певного рода вирівнання посідання при котрім сільскі богачі, але і сільські бідаки зникли і в той спосіб не стало елементу з котрого мали повставати ті комбеди. В той спосіб забрано клясовій боротьбі в нутрі мужицтва землю зпід ніг, а через се прийшло до певного вирівнання соціяльних відносин.

Так отже повстало около 15 міліонів малих селянських господарств, кожде пересічно зі 4—5 десятин землі, з одним коном, одною коровою і т. д. На місци комуністичної або соціялістичної „великої господарки" повстав безграничний, мало буржуазний океан, обіймаючий більше як 100 міліонів сільских дрібних посідачів.

Нова економічна політика („Нєп") що в практиці полягала на свобідній торговли в місті і на селі викликала також зміну в соціяльних відносинах на селі. Повстала наново диференціяція, котра в правді не могла дуже розвиватися, котра однак загально під впливом „военного комунізму" переведене вирівнанє мужицького посідання — значно змінила.

В р. 1922 числено — після даних урядової „Экономической Жизни" — 35.5 процентів таких селянських господарств, що мали на голову по 3 четверти десятини ґрунту. 18.9 процентів що мали по 3 чверти до 1 десятини ґрунту, 39.8 процентів, що мали по 1 до 2 десятин ґрунту, — а 7.8 процентів що мали по більше як по 2 десятини ґрунту. З сих ґрун достарчна послідна ґрупа сама в р. 1922 повних 25 процентів всього натурального податку в Росії.

Коли поставимо собі питанє: які суть економічні інтереси селян, то прийдемо до такого висновку: селянин хоче свобідно і супокійно уживати здобутків аграрної революції. Він хоче мати змогу свобідно без перешкод і не задорого розсьвоєю купити, чого потребує для свого власного ужитку і для оброблення свого ґрунту і з другої сторони він хоче рівнож мати можність свобідно і не за дешево продати свої власні продукти. Иншими словами: селянин бажає свободи дрібно-буржуазного розвою.

Ті свободи мужики доси не мали. Революція і загально звісні большевицькі „експерименти" не давали їм прийти до себе. Їх мобілізовано, мілітаризовано, монополізовано, „комунізовано", соціялізовано, їм забрано плоди їх жнив, товар, забрано їх до роботи, а всьо то без заплати з другого боку, і не достарчаючи їм покучо їм потрібних виробів фабричних. Тих предметів не достарчувало їм правительство совєтське раз тому, що се було для нього прямо неможливим, а друге через те, бо се не відповідало теорії „селянсько (!)-робітничої влади". В сей спосіб вона іменно хотіла — після славного висказу Каленина — виховати мужиків на соціялістів!

Остаточним економічним вислідом було се, що сільсько-господарська продукція значно підупала. Сталося по части тому, що мужиком бракувало конечних коней, а дальше господарського знаряддя як плуги, рала, коси а також з тої причини, що мужиком не хотілося надто висилювати та мучити, щоби потім плід їх праці большевики безплатно собі затирали. І тому продуковано лише тільки, що було потрібне для власної родини, так, що загально сільсько-господарська продукція (збіжа, картофлі і т. д.) упала до половини давної передвоєнної продукції. Дальшим наслідком сего був загальний брак хліба, мяса, масла, льну, дров, цукру, кожухів і т. ч.

І аж тоді пізнали комуністи які страшні наслідки викликала їх господарська політика та взялися до нових способів однак очевидно за пізно. Голодової смерти міліонів дітий та дорослих не могли вже вони стримати. Будь що будь, давну тактику вони вже закинули. Загальну ревізицію земних плодів заступлено „продналогом" (податком в натуралїях) котрий остаточно замінено в податок грошевий. Заказ загального торговельного обміну і торговлі збіжем знесено і дано собі спокій з пробами соціялізації. Мужик має тепер майже таку свободу, якої йому треба. Бракує лише ще фабричного промислу, котрий ми достарчав найпотрібніших для мужика річий.

З усім тим звязані і політичні симпатії російського мужика. Він є ще занадто пасивний і темний, щоби йти за означеними політичними ідеялами. В надолисті 1917 дав він ще себе большевикам потягнути за ними так як вони йому дуже вимовно обіцювали мир і землю. Молоді мужики в полевих одностроях тому сталися тоді такими одушевленими прихильниками комунізму і третої Інтернаціоналі, бо з тих всіх їм незрозумілих слівець вони чули одно поєдиче і близько їх обходяче: **„закінчення війни" і „земля мого дідича для мене".**

Своїм боком завівся потім мужик дещо в своїх надіях. Війна наново розгрілась а з ґрунтом підчас війни не лишила незграничний, мало буржуазний океан, обіймаючий більше як 100 міліонів сільских посідачів.

Та тепер було вже за пізно. Комуністи сиділи кріпко в сідлі і провадили завзяту війну проти повставших царських генералів і з ними союзних дідичів. Мужики станули перед питанням: чи Денікін чи комуністи? Коли-б вони пішли за Денікіном, то позбулиби ся большевиків, але мусилиби добай по більшій части віддати дідичам землю. Коли-ж вони пішли за большевиками, то вправді й жнива заробаномби, та всеж таки вони лишалися при землі забраній в пана. І той послідний аргумент переміг. Мужики підпомагали большевицьке правительство, вправді більше пасивно чим активно, але всеж таки і помимо всього, — вони його підпирали.

Розвязка того питання не була така легка. В декотрих сторонах (з осібна Україні де селянин від давна був більше свобідний та сильний) пробовано рівночасно боротись з обома ворожими силами. Організовано повстання, а одночасно противника вигравано против другого при чім повставала також ріжна, самостійна ватаги як от, нпр. Махна. Взагалі однак мужицтво помимо сирої ненависти до комунізму станувало по стороні совітського уряду, бо сей остаточно зробив се чого собі мужик бажав. **Він прогнав проч великих земельних власників.**

І в сім лежить властива тайна чому совітський уряд так довго держиться. Він виконав історичне завдання російського мужика, **він знищив феодалізм і вирівнав в сей спосіб дорогу для дрібно буржуазного розвою.**

Очевидна річ, що большевики задумали цілком щось иншого. Їх цілию було: через соціяльну світову революцію осягнути комуністичний суспільний устрій. А що їм се не вдалось, то причина лежить в тім, що історія людства цілком не журиться сим, які бажання і ідеали мають поодинокі політичні партії.

За часів французької революції (1789-1804) боролися робітники та селяне плечем поуз плече з дрібним міщанством під три-барвною хоругвою Якобінців за свободу, рівність і братерство та за ідеали Русса. Намацальним висліком тої боротьби було однак цісарство Наполеона І., а в дальшім перебігу історії республика банкирів та фабрикантів.

Російські большевики вступили у бій під червоним прапором соціялізму за ідеали Карла Маркса. Та московський мужик, що у військови одностроях з червоною звіздою на шапці пішов за ними, мав цілком що иншого на оці. І російська революція є не лиш найбільшою аграрною революцією взагалі, але і найбільшим розчаруванням та помилкою, які знає всесвітна історія.

Та одна часть дороги вже закінчена, вже перейдена. Російський мужик осягнув се, чого йому було треба. А дальшім не піде і о його пасивний опір розбиваються і все будуть розбиватися всі паперові резолюції і всі гарні фантазії всіляких утопій.

Мужик відчуває смертельну ненависть до комуністів, однак він не має нічого проти революції, котра його звільнила з пут великого власника. Він не хоче назад вернути ціл ярмо царя та дідичів. Се чого він хоче є: господарська свобода, продукти фабричного промислу, вплив на правительство. Однак він не вміє ще оцінити значіня і користи демократичних інституцій і політичної свободи. В жаден спосіб не можна його уважати за свідомого демократа. На його пасивну але могучу і важну поміч може чи слити кождий, що буде в силі дати йому господарську свободу та дешеві продукти фабричні.

Переклав **Клим Обух.**

Увага перекладчика.

(Автор як бачимо, не вдається в подрібніще обговорювання селянських повстань на Великій Україні, що носять безумовно бодай що до пятьдесять процентів національний характер. Люди, що тепер приїзджають з Великої України доносять, що національне свідомлення робить там надзвичайні поступи передовсім через українську школу. Се, що Троцький, Фрунзе і другі зачали так підлабузнюватись до українства найліпше доказує, що вони дімаючо відчувають своє відрізанне від українського селя. Але се є, рівночасно доказом їх великого політичного змислу та орієнтаційного' хисту. Коли порівняємо їх з такикою тупу закокуричеть польських політичних рішаючих провідників в роді нпр. Гломбінського та Вітоса, то зможемо доперва оцінити цю тактика є більш-менш в Україні в виду сего тим більше мусять напружити всі всі сили, щоби свій нарід виховати та зорганізувати по лінії своєї власної самостійницької орієнтації. І не Троцький та не Гломбінський нам небезпечні, але ті з наших земляків, що хорують на „знеохочене" та „зневіру", а дальше всі ті орудуючі пером, що мі-сто нашу суспільність підбадьорювати, а показуючи на ґеройські дїла наших давних і найновійших борців за волю, заплюювати її до нових подвигів, деморалізують її своїм глупим скавулінням про „недоленьку" та „вороженьків". Гадаю, що наша американсько-українська суспільність живе в чужій атмосфері пересякнутій такою енергією і жадобою діл, що се не може не відбитись на її психіці. Та мимо того всяке подібне деморалізуюче скавулінням повинна наша американська преса засадничо не допускати на свої шпальти).

(Докінчене буде).

ЗАЯВА В. ВИННИЧЕНКА У ВІДПОВІДЬ НА БОЛЬШЕВИЦЬКУ ЕКСКОМУНІКУ

Український письменник Володимир Винниченко помістив в журналі „Нова Україна" ось таку заяву:

Недавно я довідався про таку річ:

„П'ятий З'їзд Рад Робітничих і Селянських Депутатів" оголосив мене „ворогом народу" і поставив „поза законом".

Себто, иншими словами, ґрупа жалюгідних бюрократичних маріонеток урядовців, призначених Москвою на посади „депутатів" од „рад", організована банда, що, іменем українського робітництва й селянства грає що-року комедію „з'зду рад" під режисурою національно-політичних і соціяльних нахсильників і шарлатанів, оголосила мене „ворогом народу".

Сим заявляю, що дійсно, я — щирий ворог сеї банди, яка сміє називати себе представником народу. Ворогом такого „народу", себто, реакційної деспотичної олігархії, я є вже 23 роки, з того самого менту, як став свідомим, активним членом соціялістичної організації, що бореться проти всякого насильства, гнету й поневолення. Постійні труси, арешти, кількаразове сидіння в царсько-жандарських тюрмах можуть служити доказом щирости цієї моєї ворожности. Таксамо поза законом такого „народу" я поставлений уже з 1902. року, з менту мого першого арешту позбавлення прав і нелегального життя аж до самої революції 1917. року.

І, як тоді вважав за честь собі бути ворогом царсько-жандарського „народу" й бути поза законом насильників, визискувачів і ґнобителів українського народу селян і робітників, так і тепер із гордостю приймаю титул ворога непочестського, окупаційного, насильницького і грабіжницького „народу" й охоче, всею душею стаю поза його закон. І не тільки поза, але й проти, як усі 23 роки проти закону всякої реакції.

Одначе з об'єктивности мушу відзначити деяку ріжницю поміж „народом" поміщицько-царським і „народом" непочестським: перший був уже ж таки охайнішим у своїх злочинствах і мерзотах, ніж другий. І розумнішим, і щиріши. Виступним також, як і РКП. під гаслом народа і немов би в інтересах його, царська бюрократична олігархія старалася зберегти якусь пристойність у злиденстві й дикунстві. Непочестський ж бюрократична олігархія вже ні пристойности, ні теж ніяких у свойому цинізмі не має.

Один із численних маленьких прикладів.

Царсько-жандарський деспотизм, маючи мене за ворога „народу", поставивши мене поза свій закон, усе ж таки не мав того ступня цинізму, щоб красти мій заробіток — до дрібно-го злодійства він не доходив.

І непочестський деспотизм не гидує й кишеньковою крадіжкою. Оповістивши мене „ворогом народу", поставивши мене поза свій закон непочестським без мого дозволу видає мої літератури, праці й краде мій авторський заробіток, у той же час не пропускаючи на Україну надрукованих кордоном цих самих праць. При цьому, щоб крадені річи краще продавались, книжки видаються з портретом автора і з передмою статею, в якій цього „ворога народа" називається пролетарським письменником, революціонером, виразником клася працюючих і т. п.

... Коли ж цей пролетарський письменник звертається до видавців („Державпуд" — „Державне Видавництво") з вимогою виплатити авторський заробіток за видані річі, кишенькові злодюжки прецинічно і пренахабно відмовляють посилаючись на те, що трупа маріонеток мене поставила поза законом грабіжників.

А слідком за злодіями з „Державпуда" якесь видавництво „Рух" оповіщає, що воно видає п'ять томів моїх літературних праць, не питаючись у мене ні згоди, ні дозволу, себто, простісенько крадучи.

Отже заявляю, що всі мої книжки, видані „Державпудом" і „Рухом", є річі крадені.

В Винниченко.

JERSEY CITY, N. J.

Отсею дорогою подаємо до відома, що вище підписані зібрали на будову Народного Дому в Плавучі великий поль Бережани, Гал., суму $63.50. Жертви зложили: Гр. Бобовник $10.00; Іван Громик, Ник. Шуст, Дан. Груховський, Ник. Василишин, Анна Батючок, Іван Турчин, Ник. Басараба, Дан. Громик, Стах Влощький по $5.00; гості в Стаха Влощького $3.00; Вас. Гіть, Мих. Остапів по $2.00; Семко Мисак $1.00; Ілля Кендель і Анна Гуменюк доложили 50 шт. Всего разом $63.50. З тої суми вислано в долярах, до Плавучі великих на будову Нар. Дому посередництвом С. Миляновича $60.00, а $3.50 на оплату і пересилку. Жертводавцям складаємо на сім місци щиру подяку.

Насся Кендель, Анна Гуменюк.

ПОДЯКА

Я, нижше підписаний, складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за виплату мені запомоги з фондуубідних в сумі 50 долярів. Я нещасливий вже третий рік лежу в шпитали, а помочи ні звідси. Так само складаю щиру подяку Урядови від. 98 У. Н. Союза, що тим трудняся, аби мені нещасному помогти. А головно складаю подяку загалови членів У. Н. Союза. Щире спаси-Біг! Най Всевишний благословить всіх Вас і дасть Вам всім ніногам і благая. літа, щоби наш Союз розвивався і був всім нам Українцям помочию і розрадою! — Дмитро Гнатюк, Шенандоа, Па.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЦЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні мітинги будуть відбуватися так само, як і попередно, в першу неділю по першім. Отже слідуючий мітинг відбудеться дня 2. вересня о 3. годині полудни в тій самій гали п. Івана Ваверчика. Проситься всіх членів численно зійтися, бо є важні справи до полагодження, так само справа балеві, бо баль має відбутися дня 8. вересня. — П. Маник, секр.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Совітський уряд повідомив російських горожан мешкаючих в Польщі про розпорядження відносини дати обовязкової виміни на поліцких втікачів? Се розпорядження дотичить також російських горожан в других краях кромі Польщі. Чи Ви знаєте, що Голмар турецькі цигаретки мають в собі тютюн найлучшого ґаталу і запуху з 100% чисто турецького тютюну?

ВЕСЕЛА БАНДУРА
Новий збірник веселих і жартівливих пісень і присвячений до музичних інструментів і танців.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовлення посилати до:
"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПАМЯТАЙТЕ ПРО ФОНД
— ДЛЯ —
УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ
В СТАРІМ КРАЮ!!!
ЖЕРТВИ ПРОСИМО СЛАТИ ДО ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО
ЛЬВІВ, УЛИЦЯ ПІДВАЛЛЄ, 7.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА
НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА
З ІНФОРМАЦІЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ
Замовлення разом з грішми посилати на адресу „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

УВАГА! ФИЛАДЕЛЬФІЯ! УВАГА!

Товариство Мир, від. 324 У. Н. Союза — устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

НА LOUIS FARM

В НЕДІЛЮ, 26. СЕРПНЯ 1923

Початок о годині 12-ій в полудне.

Дорогі Братця і Сестри! На знаніє Вам фармі у холоді маєте нагоду по цілотижневій фабричній душній праці відповідно і до сього забавитися і відпочати та вдихнути свіжого воздуху. Оркестра первородна. Сподіємось бачити всіх Українців на пікніку, з которого можете добре вдовольнити, за що ручить — КОМІТЕТ. 95-97

Як їхати? На 5-ій вулиці брати карту 65 і 50; на 7-ій вул. ч. 19; На 8-ій ч. 47; на 11-ій ч. 23; на 16-ій ч. 2; на 20-ій ч. 23.

Увага: На кождій карі береться пересуф і Тається до Erie Ave. і там висідається і береться карту число 49 і їхати до City Line, а там вам показать де маєте іти. 95-97

МУЗИКАЛЬНО-ВОКАЛЬНИЙ КОНЦЕРТ

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 26. СЕРПНЯ 1923 Р.

о годині 7-мій вечер

у шкільній галі парохії св. О. Николая в Пасейку під ч. 212 Президент стр. Пасейк, Н. Дж.

На сім концерті виступати-муть: Парохіяльна бляда, парохіяльний мішаний хор, шкільний діточий хор і кілька визначних солісток та солістів (між ними новоприбувший дяковчитель п. Евген Королишин). 96-97

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ ЯК НАЙСКОРШЕ

Тут маєте як раз то, що Вам потрібно на будучність. Не відкладайте з дня на день.

НАЙСТАРША УКРАЇНСЬКА КОМПАНІЯ РЕАЛЬНОСТИ В ДЖЕРЗИ СІТИ

має під сю пору слідуючі дома на продаж на дуже легкі сплати.

Оден фамілійний дім з муровану пивницею, а другий деревяний без пивниці. Крім сего пять льотів, великий город на гараж або на коня і віз. Можна там тримати много курий. Сі праперти суть на горі міста, межи Українцями. Ціна за все тілько $4,000, готівки треба $2000. Продаж скора і можна сейчас обняти з посідание.

Два фамілійний дім на Клиф стріт, при Булеварді, гора міста, Ціна $6.500, морґечу є $2.300, готівка після умови.

На Лейк стріт, корнеровий два фамілійний дім, коло Булеварду, великий пляц на гараж або на штор. Ціна $7000. готівки $3000.

На Тунель Евню, два фамілійний дім, крім сего 13 льотів, стайня на корову, коні і гараж, можна тримати кури, гуси, качки та інше. Ціна $6.500, готівка після умови.

Н. Д. Ст. Павле Евню, чотири фамілійні і дві осібних льоти. Ціна $15,000, готівка після умови з властителем.

Гора міста, корнерівий дім, сальон і одна фамілія, пляц на гараж. Ціна $8.500. готівка після умови з властителем.

Два блоки від Сумїт Туб Стейшен, шість фамілійний дім. Ціна $25.000, готівка після умови.

На Гренд стріт, два фамілійний дім, горяча вода, електрика і ґез. Ціна $4.500 готівки треба $2000.

Лейк стріт, гора міста. Маємо два доми по дві фамілії зараз при Булеварді, оден $8000, а другий $8.800. Готівка після умови з властителями.

Стет стріт, гора міста ,три фамілійний дім, а крім сего осібна льота на будову другого дому або на гараж. Ціна $7.500. Так само на тій самій улици маємо другий дім на три фамілії. Ціна $6.500, готівка після умови з властителями.

На Ніюарк Евню, 6 фамілійний дім. Ціна $17.000, готівка $5000.

Ліберти Евню, при Ніюарк Евню, два фамілійний дім по 6 рувнів, горяче огрівание і горяча вода, в дуже гарній околици. Ціна $9.500, готівка після умови. 95-97

На Гренд стріт, дві фамілійний дім. Ціна $6.300, готівки треба $3000.

Ларч Евню, гора міста, на одну фамілію, мурований дім. Ціна $3.500, готівка після умови.

Ессекс стріт, 9 фамілій і штор. Ціна $13.000, готівка $5000.

Мейпл стріт, на чотири фамілії, мурований, по 5 рувнів. Ціна $11.500, готівки $5000.

Крім сего маємо богато більше домів і бізнесів на продаж, котрих ми не оголошуємо всіх. Інтересовані зволять голоситись устно або листовно а ми подо кождому уділяємо інформаций устно або листовно.

Поручаємось ласкавій памяти, знана Вам Українська Фірма

S. MILANOWYCZ & WEH. CO.,

193 Grand Street, Jersey City, N. J.

НОВА КНИЖКА ПРИЙШЛА ЗІ ЛЬВОВА

під заголовком

ПРИЖМУРЕНИМ ОКОМ

Се збірка 22 веселі оповідання звісного і талановитого українського письменника **Осипа Маковея.**

Ціна всего 50 центів, з пересилкою 55 центів,

Хто хоче дістати, нехай замовляє зараз, бо Товариство Українських Інвалідів, яке видало сю книжку на свій дохід, прислало до Америки тільки мале число примірників.

Замовлення посилати до

"SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДОПИСІ

НЮ ГЕЙВЕН, КОН.

Добрий приятель в нещастю.

Є у нас приповідка „Не кайся рано встати і молодо оженити", я додавби ще: „і негайно до У. Н. С. вступити".

Коли читаю теперішні звіти у „Свободі", що наша союзова армія числить вже вище 20.000 членів, то тішуся, що йдемо дужим кроком вперед. Зі мною певне радіють й усі Союзові і знають, що це заслуга головних урядників, які ведуть як найкраще організаційну господарку, а рівнож і заслуга відділових урядників, що подбали приєднати нових членів. Чимало причинилися й усі ті члени, що не є урядниками, але які вважали своїм патріотичним обовязком освідомити український загал про силу і ціль У. Н. Союза.

Однак не пора нам іще спочити. Є ще тисячі Українців, які живуть між нами, а не належать до нас. Нашим кличем має бути: — Поти не спічнем, аж усіх Українців до У. Н. С. зберем!

У нас стався тепер от який припадок. Намовляли ми одного нашого чоловіка, щоб приступив до нашого братства і У. Н. С. Але він все вимовлявся, що збирається до краю. Однак замість до краю поїхав до шпиталю. Підносячи тягар подвигався і мусів піти на операцію. Тепер лежить бідняга хорий і хто зна, коли і чи прийде назад до здоровля. Кается тепер, що не послухав нас, але вже запізно.

Я є певний, що майже нема місцевости, де не притапилаби ся оттака гірка наука. Байдужі люде або відкладають з дня на день своє вступлення до У. Н. С., або шукають якоїнебудь вимівки, начеб хто його силував до чогось злого. Відтак прийде нещасте, а з ним пізне покаяние, або катастрофа для його рідні, якої ніяк не забезпечив. — Хайже цих кілька слів буде пересторогою для кождого Українця, щоби у пору пристав до нашої організації.

У. Н. С. це найбільший приятель і поміч в нещастю!

Мих. Довгий.

БРУКЛИН, Н. Й.

Діточе свято в Бруклині.

Дня 29. липня с. р. устроював тутешний комітет парохіяльний церкви Сошествія св. Духа, пікнік в Фелдменс Квінс Кавнті Парк на дохід церкви. Після програми в переві забави під управою п. В. Савіцького виступили хори Бруклиньського Бояна, Українські Молодіжи в Ню Йорку і хор. Товариства Богдана Лепкого з Ню Йорку. Всі ті хори вивязались зі своєї задачі дуже добре. Опісля наступили продукції дітей шкільних з Савт Бруклина і Вудгейвен підуправою д. Яєкевича. Цей виступ звернув загальну увагу всіх родичей, котрі посилають діти до школи у всіх дільницях Бруклина. Хор діточий відспівав „Май Кантрі". Далека Ти, Соколе, Не пора, Гей там на горі Січ іде, Верховино, Ой ходила дівчинонька беріжком, Що я буду бідний діяв, і инші пісні. Опісля наступили декламациї дітей шкільних. Виступили діти з Вудгейвен: Павло Великанович Йосиф Костів і Микола Савка. Всі декламациї випали дуже добре. Потім виступили маленькі дівчатка: Катерина і Ольга Великанович і відспівали „Ой під гаєм, гаєм". Вкінци виступила Марія Чорна і відспівала соло „Скажи мені правду". Всі співачки, списались дуже добре.

Дальше виступили діти з Савт Бруклина. Декламували слідуючі діти: Михайло Квасниця. Йосиф Крупа, Катерина Данильчук, Стефанія Дибак, Петро Кіханюк, Михайло Чорнюк, Нина Ниграч, Розалія Кірдіяка, і Катерина Крупа. По декламациях виступили: Катерина Крупа, Анна Нигрич, Розалія Кордяка і Катерина Данильчук і відспівали „Взяв би я бандуру", а Катерина відспівала сольо „Зеленая рута". На закінчение відспівав хор діточий „Ще не вмерла Україна". Ті деклямациї як і виступ молодиних співачок випав знаменито. Загальну увагу звернула на себе Катерина Крупа, своїм мельодійним чудовим голосом, даючи наглядний доказ, що має дар до співу і коли буде дальше розвивати голос, може стати правдивов артисткою, співачкою. Підчас виступу діточого оплескам небуло кінця. По скінченню всеї програми всі діти одержали по пачці цукерок, а дівчата Марія Чарна, Катерина Крупа, Анна Нигрич, Розалія Кордіяк, і Катерина Данильчук отримали китиці живих цвітів. А вкінци всі діти шкільні, отримали на памятку українські гроші, від 2 карбованців, до 2 тисячок. Більшість дітей була убрана в українських строях. Всі гості були дуже вдоволені сим виступом діточим, а діти були вдоволені, що добре сталися та що дістали надгороду.

Честь тим родичам, що дбають про науку своїх дітей і посилають до української школи! —

Присутний.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1924

Календар У Н Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж Американськими Українцями. Хто має який бизнес, а зажелить собі, щоби ще чи, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошение до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00; місце на послідній стороні окладинки $50. Хто хотіли в своїм оголошеню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку кліш; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії то значить, що його оголошение буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств, Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотілиб аби їх фотографії були поміщені в календари на 1924 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 1. вересня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $8.00. Сі гроші ужиється на покрите коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Eestablished 1920

Stephen & Martha Kawara, props.

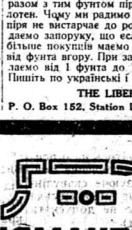

ЕВРОПЕЙСЬКЕ ПІРЄ

ПОВАЖАНІ РОДИМЦІ!

Єсли потребуєте доброго скубаного піря, то спровадьте від нас. Піре сніже, без пуху і без жадних курячих домішок.

№ 26. Піре скубане з мохом . . . . $4.65 фунт
№ 24. Піре скубане, менче з мохом по $1.45 ф.
№ 85. Гусячий мох, правдивий по $2.75 фунт
(Також єсть мох курячий і гусячий змішаний з курячим, тоже таких пухів не зроблено).

Полотна на наситки (Ticking), маємо з двох найлучших родах:

№ 115 Moldava Ticking. Полотно на наситки, рожеве, 36 інчів широке по 60 цнт. ярд.

№ 118 (Joseph Ressel Ticking) Полотно на наситки, імпортоване з Чех, рожеве, 36 інчів широке, по 69 центів ярд.

Ріжниця межи полотнами є та, що Молдавське єсть тонше, а Джосеп Рессел, чеське, єсть грубше і густійше.

Для замовляючих піре разімо так: Замовте 1 фунт піря за $1.65 фунт, разом з тим фунтом піря вишлемо пробки піря за $1.45 і $2.75 і пробки полотен. Чому ми радимо замовити фунт піря на пробу? Тому, що коверточка піря не вистарчає до розпізнання піря, а друге, що при висилці фунта піря даємо запоруку, що єсли замовите більше, то дістанете то саме піря. Найбільше покупців маємо на піре по $1.65 за фунт. Ми оплачуємо почту лиш від фунта вгору. При замовленню 1 фунта рахуємо 3 центи за почту. Висилаємо від 1 фунта до 10 в одним, а від 10 до 20 фунтів в двох пакунках. Пишіть по українські і в других мовах на адресу фірми:

THE LIBERTY MERCHANDISE SALES COMPANY,
P. O. Box 152, Station D, New York City

ROYAL MAIL

Часті відходи межи НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГ на нових великих чудових „О" кораблях. Модерні під кождий оглядом

OHIO, ORCA, ORDUNA, ORBITA

До Европи	ЦІНИ	З Европи	
2-га кл.	3-тя кл.	2-га кл.	3-тя кл.
ГАМБУРГ			
$130	$103.50	$130	$102.50
КИЇВ			
$150	$116.50	—	$116.50
ХАРКІВ	$116.50	—	$116.50

Цілковито приватні кабіни в 3-ій клясі

ВАЖНЕ! Не тратіть часу купити шиф карти для Вашої родини в Европі Нашата оставаєтесь 1-го липня

Голостіться до агентів або

The Royal Mail Steam Packet Co., 26 Broadway, New York City

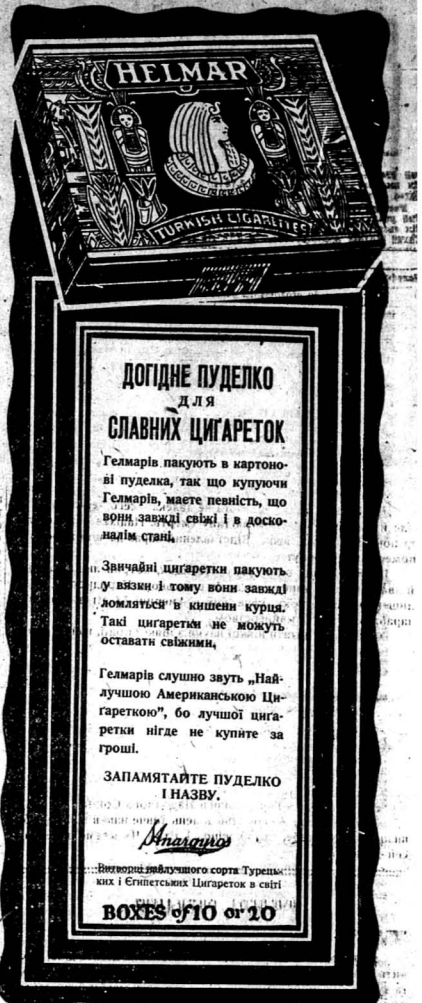

ДОГІДНЕ ПУДЕЛКО ДЛЯ СЛАВНИХ ЦИГАРЕТОК

Гелмарів пакують в картонові пуделка, так що купуючи Гелмарів, маєте певність, що вони завжді свіжі і в досконалім стані.

Звичайні цигаретки пакують у вязки і тому вони завжді ломляться в кишени курця. Такі цигаретки не можуть оставати свіжими.

Гелмарів слушно звуть „Найлучшою Американською Цигареткою", бо лучшої цигаретки нігде не купите за гроші.

ЗАПАМЯТАЙТЕ ПУДЕЛКО І НАЗВУ.

Виробник найлучшого сорта Турецьких і Єгипетських Цигареток в світі

BOXES of 10 or 20

HELMAR

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЮКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

ТРЕТИЙ ТОМ.

(43)

Треба розуміти натяки. Це все є сатира на наші теперішні державні і громадські відносини, прикрашена фарбами науки і поезії, щоб її пізнали лише вправні. Подібний твір написав у старім часі Николай Лліміус, для загалу людей була то байка повна пригод, а фільозофський розум пізнавав в ній гірку сатиру на духовні і світські уряди. Не правда, я вгадав ваш намір?

Іван дякував красно за ці ласкаві уваги. Тоді він пішов подякувати господині за її ласку.

Тойделінда прийняла його з усмішкою на обличчю. Спираючись на її фотель стояла контеса Ангеля.

Коли контеса Ангеля підбігла до своєї тітки вона привитала її словами: „Тітко, ти була сьогодня чудова, цілком як королева Мааб".

Наслідком цього влучного слова була усмішка, яка грала на устах Тойделінди коли Іван підійшов до неї. О, за ці пять мінут, протягом яких вона бачила себе такою гарною, вона буде йому вічно вдячна.

„Я дякую вам за насолоду, яку ви дали всім нам," промовила вона простягаючи руку Івану.

„В цім випадку я був вашим довжником" відповів Іван; „коли ви ушанували вашими відзнаками мій скромний дім, ви дали мені діямант, щоб я сплив його перед вашими очима; в подяку за це я даю вам тепер діямант, який був витворений перед вашими очима".

При цім він подав їй кавалок вугля знятий з провідного дроту вольтової кольони.

„Як я згадував в моїм відчиті, вугіль в магнетичним вогні робиться діямантом і ріже в цім стані шкло".

„Ах! спробуймо це", промовила контеса Ангеля з спалахуючими очима. „Де тут шкло? Ах тут на цій зеркальній стіні. Ходіть сюди".

Це хотіла бачити також графиня Тойделінда. Вона встала з свого місця і пішла з обома до зеркальної стіни.

„Напишіть на зеркалі якусь літеру", промовила контеса Ангеля і подивилась уважно на Івана.

Яку літеру вибере він? Коли він суетний він вибере початкову літеру свого власного імени, І; коли він буденний підхлібник, початкову літеру господині дому, Т; а коли він заслілений дурень, то вибере А. В цім випадку він може бути приготований побачити глузливу усмішку по божеськім обличчю Ангеля.

Іван взяв вугіль і виритував його вістрям на поверхні зеркала Х.

Нею не починається жадне імя в цілім християнсько-католицькім календарі, за виїмком Еспанії, де раз був якийсь Ксімен; але у нас не хрестять нікого цим іменем.

Вони дивувались літері і вуглю, останній перебрала графиня Тойделінда, запевняючи, що вона буде хоронити його разом з її клайнодами.

Контеса Ангеля стояла так близько від Івана, що складки її сукні дотикала його.

„Знаєте, що я вірю всьому тому, що ви відчитали нам? Я прошу вас, не говоріть мені, що який відчит мав лише на меті звабити публику фантастичними ексентричностями до студіованя сухої науки, що це все потрібно було лише для того, щоб богато цих байдужих молодих людей побігли завтра рано до бібліотеки та професорів довідатися, що було правдою в цім представленню, а що ні, і зваблені таким чином до досліджування дістали нарешті охоту до нього. Я вірю всьому так, як ви ви змалювали це. Але я хотілаб довідатись ще більше про цей дивний світ. Щож далі? Що бачите ви ще. Бо-ж магнетичний глядач мусить бачити все."

Очі контеси Анґелі могли справді дивитися на когось з такою магнетичною силою, що під цим впливом треба було бачити чудеса. Проміння цих очей зробили вже богатьох ілюнатиками.

„Ви говорили про те," казала Ангеля далі, „як палко, як сильно можуть там люде кохати; це є у них не є жадна чеснота, це є вплив магнетизма. Я вірю цьому. Але ж магнетизм має два біґуни південний і північний. Я читала, що протидесні біґуни притягають один другого, а однакові відштовхують. Отже коли в магнетичній країні, серця які притягають одне одного, єднаються і сходяться в коханню, що лишається незнімним, то там мусить бути також ненависть; котра також не міняється, задля якої люде уникають один другого, з якою вони нічого не можуть вдіяти, яка також і у нас не є жадним гріхом. Не правда?"

Іван почував себе прирепти до стінки. Він добре розумів, про що питала контеса Ангеля, і вона також прочувала, що її питання було йому зрозуміле. Знов мусіла фізика помогти вану вибратися з цеї дилеми.

„Це правда, контеса, що, де на землі є життя, там також симпатія і антипатія, рівноправлені, ви студіовали магнетизм, читали про біґуни. Тоді ви певно помітили також, що магнетизм має також екватор, лінію яка не є ані піднем ані північю. Це магнетичний екватор, там магнет ані притягає ані відштовхує, там є спокій. Такий магнетичний екватор має кожда людина в своїм серци, і коли навіть його пристрасть в ненависти і коханню робить найбільші скоки, то ця лінія лишається без перемін, і ті що живуть там, живуть спокійно".

„А якіж люде живуть під магнетним екватором?" запитала контеса Ангеля.

„На приклад батьки якоїсь дитини чи діти якогось батька".

Обличчя контеси Ангеля запалало і її гарні очі стріляли цілими батереями блискавок, очі Івана, але його обличчя лишалось спокійним.

„Про це ми ще поговоримо", промовила контеса Ангеля і пішла. Іван скланявся перед гордою красунею і вернувся до товариства мущин.

По відчиті на порядку денім був буфет. Військо Латинець відійшло вже звідти. Коли Латинець зраджує десь свої міщанські звичаї то це буває саме при буфеті. Він призвичаєний, коли він хоче їсти, сісти біля певного непорушного місця. Коли він може опертись плістами о стіл, тим ліпше. Найкраще він почуває себе біля свого власного столу, тут для нього приготовані його ніж, його виделки, його лижка, які він пізнає вже беручи в руки. Ніхто не жадає тут від нього, щоб він брав тарілку в одну руку і обслуговував себе самого. Його жінка накладає йому і розуміється найліпші кавалки. Коли йому смакує, вона спонукує його їсти далі. Коли йому не смакує, його питають, що йому бракує. Коли страва була вина цьому, куховарка дістає серіозну догану. А коли йому нічого не смакує, то йому спадає на думку всечасно помагаючий універсальний приятель дому трохи приправленого хліба". О як чудесно він смакує, особливо коли його трохи потерти чіснком, так щоб на хлібі лишились тільки легкі пахощі від нього. — Оскільки-ж інакше їдять тут при цім графських буфеті. Тут сто тарілок, там купа ножів і виделок, з цього треба забрати для себе потрібне чи факі, потім наступити на нагнітки двох трох конкурентам, спотикнутися на декількох кринолінах, просверлити собі дорогу локтями до нижшого кінця столу, де стоять шклянки, вибрати собі найгірший кавалок печеного бажанта, щоб слідуючі за ним не сказали: як він зле вихований, він бере собі грудинку, яку зівби охоче і инший! Коли здобуто ногу бажанта, треба тікати з нею в куток, взяти в одну руку тарілку, в другу ніж, в третю, коли вона є, виделку. Колиб тут був хоч пес, котрому можна булоб дати кости, для складання яких нема місця. Тоді треба брати зігнутою як лопата срібною виделкою з чотирма зубцями дриглу і старатися загерзати цю вічно дріжачу масу, а при тім боронити на право і на ліво свою шклянку, щоб її не витягли зпід носа, зважати щоб сок компоту не опинився за шиєю, чи в кишенях, перемогати неможливним ножеми опір скорини пашнету в кусаною печінкою, при чім вистигнуть цяки, скоринка а в ним найліпша, перекинути інколи стоячу в дорозі пару пляшок з питвом і опійом і з жахом помітити, що проковтнутий вже желятин був нарелахою! Нарешті, неможна навіть знайти когось, кому можна б було подякувати за вечеру, і замість домового жування спички дозубів треба тут ще перед цілим світом виполокати роті

Краще дома, або принаймні в своїм ресторані, де можна наказувати, ганити, називати кельнера на ти.

Іван не належить до тікачих. Він змішався з товариством і поводився як людина, що почуває себе як дома.

(Дальше буде).

ПАТЕНТИ

Даром пішлемо вам прегарно ілюстрований патентовий підручник. Пишіть по него якнаскорше. В нас знають патентовими знаками і продажі патентів аверайтеся з довірєм до скорих і тупцяних патентових адвокатів на адресі: M. WILSON, Inc. 310 Victor Building WASHINGTON, D. C.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ ФАРМА 250 акрів, позовина засіяна, сад 300 дерев, 25 акрів ліса, дім на 10 кімнат, 6 инших забудівель, машинерія, 16 коров, 2 коні, стадо курий, 2 і пів милі до міста. Ціна $5800, готівкою $2200. 85—

Фарма 64 акрів, 10 пасовиска, решта засіяна, сад, 350 до 8 кімнат і 4 другі, 2 коровки, 500 курий, кінь. Ціна $3500, готівкою $1800.

A. MIKRUTT, 1051 St. Marks Pl., E. 8th Street, New York City.

ПО ПРИЧИНІ ВІДЪЇЗДУ до старого краю, на продаж деревляний дім на 4 кімнати, вновинка і 2 акри землі в Бавнд Брук, N. J., обмежено великих фабрик, де все можна дістати роботу від страйків 5 мінут. Ціна $2800, готівкою $600 а решта по $20 місячно без процентів. Звертатися особисто або листовно до власника: Joseph Rydwanicky, 140 Essex St., Jersey City, N. J. 95-00

НА ПРОДАЖ поблизі 23 миль з Homestead, 60 акрів і більше. Ціна від $500 до $850 на місячні сплати. Хто купить сейчас, дістане 10% знижки. Приїдьте або пишіть до: Geo. Seniutovich, c/o Schwencke Land and Investment Co., 277 Broadway, New York City. 97-98, 03-04,8,9,14.15

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 300 акрів, 200 акрів орного поля, решта пасовисько і будівничий лік, сад, ріка, озеро, дім на 12 кімнат і богато других будинків, 18 коров, 2 коні, 200 курий, 5 безрог, вся потрібна машинерія, школа при фарні, 2 милі до міста. Ціна $8000, готівкою $3500. 97-99

Фарма 30 акрів, ліс, сад, озеро, дім на 8 кімнат, 2 других будинків, 2 корови, 1 кінь, 150 курий, 5 безрог, газолінова пилка, автомобіль, 1 миля до міста. Ціна $3500, готівкою $1800.

S. POKUTNY, 429 E. 5th Street, New York City

ФАРМА 158 АКРІВ, сад, будівничий лік, озеро, дім на 10 кімнат, велика стодола, сайло, 5 других будинків, 13 коров, 2 коні, 200 курий, газолінова пилка, автомобіль і всі потрібні машинерії, до міста 3 милі, великий сегодняшній збір. Ціна $7000, готівкою $3000.

F. OWDY, 184 Avenue A, близько 12-ої улиці, New York City.

ФАРМА 100 АКРОВА, з чого 30 акрів грубого ліса і пасовиско, решта рівна орна без каміння земля, вся оброблена, будинки добрі і великі, дім на 10 кімнат з водою і купанею, 11 коров, кінь, 3 молоді коні, 400 курий, 48 тонів сіна, картофелі, кукурузи, овес і горох. $125 за молоко приходу в місяць, фарині, машинерія, рікі, плуги, на самій стациї Ґрінвуд, чверть милі до міста і колеї. Все за 36000, готівкою $2000 і по $100 і 5% в рік сплати. Спродаю через брак помочи. Властитель: CH. GENKO, P. O. Box 692, Brooklyn, N. Y. 97-01

Український Лікар С. КАУФМАН хронічні внутрешні недужі
111 EAST 7th ST., NE YORK
Приймає від 1. до 8.30 веч.
Новий офіс-у Астория, Л. АЙ.
49 8th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймає від 8.30 веч. до 12. пол.
Telephone: Astoria 2572

Тел. Спрінґвіл 2097
ДР. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ
перенісся свій офіс на
219 SECOND AVE., NEW YORK
між 13. а 14 улицею
Приймає що дня від 9—12; 6—8.
В недилю від 9—1.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
Специяліст зі старого краю. Лічить недужі мужчин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає ручення безплатну порадку.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
Office 2-ої Ешл
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Тел. Спрінґвіл 6033

СПЕЦІЯЛІСТ ДЛЯ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, пузирця, кишок і нервових недуг, острі нервові і хронічні недуги.
Порада даром.
Dr. ZINS
134 E. 16 ST., NEW YORK
Кутна 4th Ave. а Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В недилі від 9. рано до 4. попол.

Канк. Поліщук

ШЛЯХАМИ РУЇНИ.

(З повісти минулого.)

Колись мріялось завітати в Галичину гостем, щоб там спочинути духом своїм, виказати про ті тяжкі кривди, що чинились нам пануючим царатом, і щоб навчитись боротися за своє право на рідній окраєній землі. Але, як каже наше прислів'я: „Не так склалося, як ждалося".

З перших днів після замаху в Сараєві, запорушилася Московщина. З над „тихого Дону" посунули сотні донців на захід. Вест. Дубенський і Кремянецький повіти були заставлені донськими сотнями, які, не маючи що робити поки-що грабували місцевих селян та Радзивилівських евреїв. Гнасаючи по над австрийським кордоном, вони скреготали зубами: чому не начинається?... Вигляд веселських хаток галицьких сел і дімарі бродецьких заводів забили їх, як казка.

Пачівська лавра, воспішаючись, заготовлювала транспорти відозв до „подвірских братіїв" — а в Житомірі московський архиепископ Евльоґій мобілізував усю „московофільских виховників, що знаходилися в духовній семінарії та в школі попів ім. Івана Кронштадського: готувалися кадри „москвофильських агітаторів" замишлялося „визволення під ярємної Руси". До надзвичайного збільшилася „бдительность" поліцяїв та жандарів, не було такого дня, щоб у місті не було трусів та арештів. Видно було, що наближалося неочувано страшне діло. Люди спокійно займалися своїми справами, нічим не цікавилися, але були й такі, що вже пошепки почували говорити: „Ой, неминуча війна, неминуча!... Дивіться, яка сила козаків посунула на Кременець!... Не на добре це все починається!..."

Росія готувалася до нападу. В 17-го на 18-го липня 1914 року офіціяльно оголошено мобілізацію, а російські газети заголосували про „підлоту" Австрії і „коварство" Германії. Заворушилися в патріотичнім болоті чорносотенні несговорці, і розпочалися безкрайно дикі манифестації, виголошування людожерських промов і розпалювання зненависти не тілько проти Австрії, але й проти місцевої людности — українців та евреїв. Із сел довгою низкою посунулися вози вози із „запасними", яких відірвали від серпа і плуга. На свіжі стерні полів полилися гіркі сльози народні, а на міських вулицях не вихали дикі вигуки чорносотенних манифестантів...

Перша партія австрійських бранців була стрінута з ентузіязмом, — як що можна так сказати, — бо житомирські патріоти засипали їх квітками, мокоолядками, лікерами та цигарами так, що ті навіть не могли нести із собою всього того. А коли стали прибувати свої ранені, то їх спершу всього розпитували — „чи страшно воювати і чи добре бити австрійців", а потім зовсім за них забули. Почалися суші дні безладійности й зневіри. Церковні дзвони виголошували „перемогу" за „перемогою". На Галицьку землю посунули слідом за військом і всі темні сили: городові, стражники, у рядники, попи, писарчуки і навіть ті греки, що досі чистили на вулицях чоботи, змогли знайти собі тепленькі місця у Львові. Розпочалася транспортова награбованого добра; стражницькі жінки на базарах продавали шовкові сукні і портрети невідомих осіб в золочених рамах...

— Прощай ріднА Галичино, культурне огнище України!... Не побачиш ти нас гостями в себе, а ворогами ночним й-

ДОВІРЯЄМО ВАМ ЗА $15.00

ЗДОРОВЛЄ

і силу можливо відзискати навіть тоді, коли медицина оказується безпомічною. Невелікий пояс „Battery Belt" електричною струєю безустанно вділовує ВСІ ЧАСТИНИ ослабленого тіла. Нема небезпеки раптових потрясень. Лише огріє, вносить приємне чувство, яке приводить способом усуває БІЛЬ і управильнює обіг крови так, що затруя і зародок хворот зайнятє а натомість кріпше систем НЕРВ і відновляться знеможеність. Не велика трудність підкрикувати своє єство. В час спання уживайте пояса а пробудитесь в ослепляючім умові і зміцнені на тілі. Не заведетесь бо електричні звичайних машинка при поясах т. зв. „Violet ray" а така сама, якою послуговують лікарі. Десять літ продаємо її між англійською публикою. Тисячі завдалось, що вона сейчас усуває біль, скріпляє органи, управильнює жолудок, оживає апетит, дає здоровий сон, вміцнює нерви, нервові і утробу, управильнює моровий відплив так, що ніч переходить якдні безклопотно, життєва сила повертає, хребет на ослаблене зайнятє — словом мущини і женщини переконуються, що життя дійсно має свою вартість.

Ц І Н И.

Отсе не старого виробу, дешевий електричний пояс, який дуже мало або майже ніякої електричної течі не достарчує. Доказом сего є скорі і повні наслідки. У нас є новий Battery Belt No. 14 по ціні $12.00 і Battery Belt No. 15 за $25.00. Ми однак не кажемо повної ціни аж до часу коли переконаєтесь і вдоволитесь лічничими наслідками. Після посилки $5.00 вишлемо Вам 12 долярний Battery Belt — вживати можете тойже до схочу, а решту суму вносите ПІСЛЯ ВИЛЕЧЕННЯ — або по одержанню $10.00 ми вишлемо Вам 25 долярний пояс а $15.00 покредитуємо як до часу ВИЛЕЧЕНЬ. Посилку оплачуємо самі, так що побіч вказаної ціни ніяких додаткових коштів не прийдеться Вам оплачувати. Дійсно, ми радимо кождому що вишлемо сей пояс, задля його простого лічничого способу З ДОБРИМИ НАСЛІДКАМИ НА ЩОМУ ТІЛІ. Ми довіряємо Вам решту суму гроша до неограниченого часу, аж самі вдоволені рішитесь висилати.

Рішниця між поясом ч. 14 і 15 така, що ч. 15 є сильнішої батерії і скоріше дійсно на здоровлє. Коли бажаєте післати нам суму $5.00 або $10.00 за посилкою т. зв. C. O. D. — се значить після одержання посилки, вишліть нам 20 центів почтовими марками або готівкою, НЕ ЗВОЛЮЙТЕ ЗАМОВЛЕННЯ. Треба знати, що аптиці і кладовища переповнені людьми, які відкладали поміч здоровлю з дня на день. Висилайте замовлення СЕЙЧАС, щоб не було ЗАПІЗНО. Адреса:

INTERNATIONAL DISTRIBUTORS
404 KAST BUILDING, 104 HANOVER ST., BOSTON, MASS.

дуть однокревні брати твої, щоб вгородити свого багнета у твої братні груди і щоб без жалю на гнилитися над спільними національними святощами. Розпочалося оверте знущання над душею народа.

Скоро призвали і мене до заброї, та ні за волю пригніченого народу мав я боротися, а йшов гинути на кріваві поля в імя насильства і гніву. Своєю кровю мав скроплювати ганебні кайдани царської неволі.

Памятаю, як довгим ешалоном серед кривливої сірої юрби їхав я туди на захід, до Галицької землі, на бенкет кріваві...

Знайомими місцевостями Волині сунувся наш, на всі боки виспівуючий, ешалон, а на зустріч йому їхали мочазні довгі санітарні поїзди червоного хреста. Вже недалеко від колдону, за Дубном, посунулися товарні поїзди з галицькими втікачами від „звірства мадярів", як писали тоді московські газети. За Бродами, по залізній колії стояли на запасних лініях, поїзди напаковані галицьким добром, жінками, ґенералами, жандарами та поліцаями. Богато всякого вивезеного добра валялося порозкидане по ровах біля залізниці в околиці ст. Ожидова. Тут можна було бачити всі річі домашнього ужитку, починючи від кришталового посуду і кінчаючи оксамитовими софами та дзеркалами. Все це було у всій час вивезене зі своєго місця і тепер покинуте тут, бо в той час „наших" гонили вже не тільки що із Перемишля, але й Львів прийшлося покинути. Ґенерали знаходили свою присутність на полях боїв, зайшов а поліція просто втікати і тепер всі вони пішли ешалонами спішилися втікати з отсе тепленького місця, де так славно поріли руїни на чужім пожарищі.

Ось і Галичина знищена і спустошена розгорнулася перед нами. По дорові на Краєве багато могил гумуть і безліч хрестів білють - скрізь, що поставлено на могилах загинувших у боях осінних проклятого першого року війни. Кругом на небосхилі чорніє небо від диму пожеж. Сонце сльози проливали вони на заходи в диновy заслону. Гремлять гармати і здрігається земля... Ми висаджуємося із брудними вагонів і перше, що кинулося в очі, це платформи станції вся, завалена раненими. Ми построїлися в ряди і пішли польовою дорижкою на домову заслону. По бокам шелестіли жита, а в полі лізла порохнеча, що не сила буєш йти. Сонце зайшло нам у дорозі і перша галицька ніч привітала нас своїми грізними шумами...

Довгий ряд осмалених димарів свідчив про те, що тут було село. Минулої ночі воно палало в огні і світило нам в дорозі як маяк, а зараз тут гніли кучі вугілля і біленький димок склався на зелені поля. Цілою зосталася тільки церква на краю села. Тут-же біля церкви на цвинтарі, серед старих могилок і хрестів, як команда, порудилися солдати. Тут нас якісь ґенерали поділили на сотні і переводили по полках 33-ої піхотньої дивізії, що оборонювала, по ярах та ґаях, бо в селах господарювали козаки. В той час у полках сеї дивізії налічувалося не більше, як по 500 чоловіка, а решта ж, тисяч по три-загинули на віки вічні в карпатських проходах, за Перемишлем та Львовом. Нам подавали старі карабіни з погнутими багнетами і ми стали частиною цієї армії.

День і ніч із заходу на схід, валка за валкою, сунула сірою юрбою розпорошена отара наших недобитків, до яких приєдналися ми. Йшли вони дорогами і шляхами до повного їх знесилення, а слідом за ними куривдося небо, падали села в полум'ї пожеж, а сонце сумно виглядало з димової хмари.

Разом з нами, по всіх дорожках і полях довгою низкою тягнулись полячиче горожани в капелюхах і з краватами, з парасольками і якимись пакуночками в руках, евреї їхали „білою" зі своїми бебехами. Селяне їхали возами і йшли пішки, гонючи перед собою скотину. Над дорогами стояв важкий гомін, чулися ридання і все це зливалося в один глухий шум, як зітхання бурі. Зітхаючи до Бога і втираючи сльози, вони сходили на захід в пошуках за сонцем, що стріне їх там в східній Московщині, куди їх гонили козацькі наїздники?...

Ми йшли назад. Минули Красне і білою брукованою дорогою посунули на Олесько. Ліворуч розгорталися чудові зелені Підзисьські гори, а праворуч пишалися спілим колоссям широкі лани, серед яких виділялися зелені села, від яких здіймалися в гору стовпи диму і виблискували язики пожеж. По над дорогою стояли хрести і фігури святих з написами на українській мові. Одні з таких написів є у моїм записнику: „Станем сердечним во славу Божу і спаїне душі собружися сей святий памятник Миколая ґаздою з місточка Олесько Осипом Луциком, щоби Бог милував від нещастя і пиву від гряду глядів. Року Божого 1910-го, Серпня 5-го, посвячений парохом церкви Матері Божої Неустаючої помочи".

В Олеську знаходиться чудовний образ Матері Божої Неустайної помочі, який селянами дуже шанується. Коли наш полк знесилений довгим переходом добився до місточка, то всюди на воротах і на дверях хат був виставлений сей образ, „щоби Бог молував від нещастя".

Біля містечка Олеська, на селених Підзисьських горах, далеко серед піль виднівся високий залізний хрест, поставлений на память Шашкевичу селянами галицької України. Цей хрест я бачив ще тоді, як йшов у валці „земляків" на Олесько і, коли стало відомо, що в Олеську наш полк став на трьохденний відпочинок, то я на другий день вирішив піти туди і на самоті пожуритися над нашою лихою долею. Цей хрест я знаю ще з весни 1911 року по тим численним фотографіям, що містилися в наших ілюстрованих часописях під час святкування памяти Маркіяна Шашкевича у Галичині.

(Дальше буде)

ПОСІШНА ІЗДА ДО БРЕМЕН РЕГУЛЯРНИЙ
відїзд що середи і суботи. Великі посішні кораблі. Добрий харч і поодинокі кабіни з двома і чотирма ліжками. Зробіть Вашу їзду дорівною на кораблях Злучених Держав.

S. S. Pres. Arthur . . . Aug.25, Oct.2
S.S. Geo. Washington Sep. 1, Oct. 6
S. S. Leviathan . . . Sept. 8; Sept. 29
S. S. America . . . Sept. 11, Oct. 13
S.S. Pres. Roosevelt. Sept.15, Oct.23
S.S. Pres. Fillmore . . . Sept. 18
S.S. Pres. Harding . . Sep. 22, Oct. 27
Пишіть за інформацією відносно відїзду, ціни і т. п. до
UNITED STATES LINES
45 Broadway New York City
Агенти по всіх містах.
Managing Operators for U. S. SHIPPING BOARD.

Мущини! Хоронїть себе перед всіма зарвальними хоробами
SANYKT
Охоронка для мущин
Для найбільшу спорудну
Велика рурка 35 цент.
Кіт (4's) $1.00
У всіх аптиках або у San-T-Kit, Dept. B, 92 Beekman St., New York
Шлють по пересилці
КАТАР МІХУРА

ВИДАННЯ МИХ. ГРУШЕВСЬКОГО
Історія Українсько-Руської Літератури, том 1 . . . . . 1.50
Українська Революція. Д. Мих. Олянишин, Галичина в рр. 1916-1920 . . . . . 1.00
Пригадки, оповідання, казки і бувальщини та Америка 85
Хмельниччина в розвалині (1648-1650), том 8, частина 3 (оправ.) 2.00
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанне веде до просвіти, а просвіта — се сила.
Пишіть по цінник книжок до
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПРОСТІ ТІЛА А ЗЛОЖЕНІ

Материя на землі притирає двонкий вид. Раз на землі стрічаємо такі тіла, як лід, камінь, сіль, гіпс, кварц, уголь, сірка, то значить окремі немов прості тіла а другий раз мішанини таких простих тіл.

І так ціла атмосфера і гідросфера є мішаними кількох тіл. Неменше і шика кора складаєся переважно зі зложених тіл, про що нам свідчать такі могучі скали, як граніт, гнайс, порфір, базальт, дольомит, трахіт, лява і т. д.

При тім є дуже замітною і гідною більшої уваги річю, що вже зкількох простих складників можна зложити споре число ріжних мішанин. З кількох мінералів, а іменно з кварцу, ортоклязу, аґиту (амфіболю) і досняка повстали ріжні, до вебе досить неподібні скали, котрі ми що йно вичислили. В одній бракує один складник, в другій иншому, або й два, а через те вигляд і прикмети поодиноких скал зараз зміняються.

Спробуймо ще приміром на чотирох плинних тілах, кілько з них може повстати мішанин. Возьмім до тепер етер, пафту, спірт і оливу. Вчисляймо сі поодинокі тіла разом до їх мішанин, то дістанемо слідучі материяли:

1 олива
2 етер
3 спірт
4 Нафта
5 олива з етером
6 олива зі спіртом
7 олива з нафтою
8 етер зі спіртом
9 етер з нафтою
10 спірт з нафтою
11 олива з етером і спіртом
12 олива з етером і нафтою
13 олива з нафтою і спіртом
14 етер з нафтою і спіртом
15 олива з етером, спіртом і нафтою.

Отже з чотирох складників можна дістати разом 15 ріжних плинних тіл. В подібний спосіб можнаб з 5 складників дістати 31 ріжних тіл, з 6 — 63, з 8 — 255, з 10 — 1.023, з 20 — 1,048.575 і т.д.

З того простого приміру і з наведених чисел стає нам зрозумілою одна дуже важна обставина: величаве і безмежне богатство складників нашої землі достає зі злуки навіть досить нечисленних простих тіл.

Коли прості тіла мішаються зі собою або розпускаються, то повстають нові зложені тіла. Всі мішанини тіл, які ми досі пізнали, називаємо фізичними злуками простих тіл.

Мішанині ріжняться в своїх прикметах від прикмет своїх складників. Вони-ж з новими тілами. З другої сторони по водний розчин соли є солоний, так як чиста сіль, а розчин цукру є солодкий, як сам цукор. То значить складники фізичної злуки не затрачують своїх питомих прикмет в тих мішанинах.

Однак крім фізичних злук простих тіл стрічаємо на нашій землі ще велике число зовсім инших і особливих злук, які ще дальше побільшують матеріяльне богатство природи. Цікаві сі злуки тим відзначаються, що їх прикмети основно ріжняться від прикмет простих складників, з яких вони повстають. Не є то вже звичайні фізичні мішанини тіл, що тлаються легко розложити на свої прості складники через остудженне, відшеललяване або викристалізоване.

Щоби одная пізнати близше нові і особливі злуки, кобреби було приглянутися, як деякі тіла зміняються на воздусі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОТРЕБУЄТЬСЯ
з доброю практикою сейлемена. Позиція добре платна. Голосится:
HOME GUARDIAN CO.,
142 Market St. Newark, N. J. 97-03

НА ПРОДАЖ
кенди шпор з гарним помешканням. Бизнес вироблений. Ціна приступна. Голоситись під ч. 96-98
151 Montgomery Street, Jersey City, N. J.

ВЕЛИКА НАГОДА ДЛЯ УКРАЇНЦЯ
Продам або прийму спільника до роботи в просперіті. Самому затяжко провадити. Бизнес вироблений межи Українцями і Поляками. Тижневий оборот $1000. Голоситися до: Mr. Robak, 7 West St., Newark, N. J. 97-98

НА ПРОДАЖ ґросерия і делікатесен шпор. Велика дешевість хто купить неповажує, бизнес межи своїми людьми, добре вироблений, рент дешевий, ціле помешкання і меблі. Продається задля непорозуміння з родини. Голоситися до: H. S., 613—4th Ave., Brooklyn, N. Y. 97-8

ПЕРША УКРАЇНСЬКА АГЕНЦІЯ В ALLENTOWN, PA.
Родині! Коли хочете купити шифкарту, дім, лоту, фарму, післати гроші для родини а щоби отримали долярами, прошу удатись до УКРАЇНСЬКОЇ АГЕНЦІЇ, яка находиться у власним домі і полагоджує висше згадані справи під повною гарантією.
HRYHORIJ PYPIUK,
611 Ridge Ave., Allentown, Pa.
Bell Tel. 835-J

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО
Члени італійської, канадієвої делеґациї котрі відвідали Всеросійську Виставу Промислової Шкіри, наказували на случай є російські вирби, котрі могли би мати збут в Італії? Вони рівночасно запропонували виставу декорпрі російських виробів в Італії. Чи Ви знаєте, що турецький тютюн в ґрамофонах Гелмар є найчистійший тютюн який можете курити?

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД ПІРА
в Північній Америці. Маємо в нашім складі піра власного виробу, а не зважаючи зі складів. Піра скоблене ніж і мох; на жадане вставимо пробки. Товар висилаємо до всіх стейтів в Америці експресом. Пишіть по українські фірми на адресу: ALBERT STETZ 136 Passaic Street, Passaic, N. J.

ДІСТАНЕТЕ ЛИШЕНЬ У НАС
Коли хочете вчитися нагії, хочете довідатися про богато інших таємниць, хочете забути Ваші деякі клопоти, пишіть до нас по каталоґ Горосвоєї, що рекаже Вам про встрояння та инші цікаві ріжні залучення і цит. маєтки на пересилку. Адресуйте
THE IDEAL MAIL ORDER HOUSE.
29 E. 7th Street, New York City

НОВА УКРАЇНА
місячник письменства, мистецтва, науки і громадського житя, виходить у 1923 р. з кінцем кожного місяця під редакцією
ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА й МИКИТИ ШАПОВАЛА.
В журналі беруть участе такі спіробітники: проф. Дм. Антонович, проф. Л. Біленький, В. Винниченко М. Боровик, М. Галоган, Вол. Гнатюк, др. Гончаренко, Н. Григорій, Катря Гриневична Вол. Дорошенко, Л. Драмаранів-Шишманова А. Животко, Г. Ісаєвич, К. Коберський О. Кобилянська, В. Кеппор-Волинська, В. Левинський, Наум Гр., Ол. Мазепинський-Грановський, О. Олесь, Гр. Паламар, Ал. Степ. Рипецький, С. Русова, Вол. Самійленко, др. М. Сисо, др. В. Сімович, Юр. Сірий, Ол. Слюсарський, Василь Стефаник, доц. Б. Тимошенко, Тищенко, С. Черкасенко, доц. А. Чернявський, М. Шаповал, проф. І. Щоголів, доц. О. Шумченко, проф. Ф. Щербина і ин.
Адреса Редакції й контори
NOVA UKRAINA
Praha III, Seitkova, ul. 4, III
Окрема книжка коштує: у Чехословакії — 16 кор. ч., в Галичині та Вілині, в Польщі — 15.000 пол. мар., в Німеччині — 20.000 нім. мар., в Америці — 1 доляр, у Франції — 7 франків, у Югославії — 30 динарів, у Болгарії — 30 левів, у Румунії — 30 левів, у Італії — 8 лір.
Комплект за минулий рік 40 чеських корон; окреме число 3 чеські.
Сторінка оголошень — 200 чч.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські посредники
Без ріжниці в котрій стороні Нікаро або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і заощадите гроші.
2187 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seely 4253 & 4253

Імпорти, експорти, Європейські стороннії найкорисніші, найдешевші пакетовуючі Компанії Голландії
T. J. HAYCEY CO.,
520 S. 4th Street,
PHILADELPHIA, PA.